

Nézsai „otthonalanság” — négy szomszéd gondjairal

Nézsai a rétsági járásban fekvő szlovák nemzetiségi község, megbújik a dímbek-dombok között. A téli esteken szlovák dalok csendülnek fel a házakban, babonás, régi mendedmondákat is mesélnek az öregek az unokáknak. A gyerekek szívesen hallgatják a mesét. Ezek a mesés téli esteik.

Persze, ebben a kis faluban sem mesébből élnek az emberek, most van a számvetés, a tervezés ideje is. Kucsára Imre vb-titkár az ötéves tervben várható teendőkről beszél. Mint mondja, elkészült — többek közt — a távlati tervdokumentáció is, amely hosszabb időre megszabja a község fejlesztésének irányát. Nézsai előreláthatóan a következő évtől körzeti központ lesz. Alsópetény, Keszeg, Nógrádsáp, Legénd tartozik majd hozzá.

A hajdani bárói kastély most iskola, vastag falakkal, tágas parkkal. A falak hidegek, nehezen fűthetővé teszik az épületet, a park kiterjedése a jövőben nyári szabadtéri színpad felállítását kényszeríti. Ez is még terv. A kastély mellett már áll a modern tanácskőház, az új épületben kapnak helyet a termelőszövetkezet irodái is. Új iskola építésére — tizenkét tanterem iskola kellene — jelenleg nincs pénzügyi lehetőség.

Nemrég Nógrád közölgött a TÓVALL Nézsára, annak adták át a tanácskőházat. Együttal ebben az épületben, amely korábban a bárói kastélyhoz tartozott, volt egy nagyterem,

amely a művelődési lehetőséget jelentette a faluban. Most nincs művelődési otthon, az iskola tornatermében nyílik csak mód nagyobb kulturális események megrendezésére. Ez az „otthonalanság” nem kedvez a helyi művelődési élet kibontakoztatásának, látják ezt a község vezető testületei is. Egyelőre azonban tenni nem tudnak semmit, nincs pénz. Kérdésünk, hogy vajon az új tanácskőház kialakításánál nem lett volna-e lehetőség egy művelődési otthon építésére is, azt a választ kaptuk: ez a költségvetés körülbelül egymillió forinttal megemelte volna. Ennyiben lenne ugyanis egy emeletrépités. Az épület egyébként statikailag olyan, ha fedezet kínálkozna, a későbbiekben is építhetnek egy emeletet, ahova a könyvtár, a művelődési ház költözhetne. Ez azonban ma még csak álom. S a távlati fejlesztésben nem is ezzel a lehetőséggel számolnak. Nézsai körzeti központ lesz, így majd külön művelődési házat kellene építeni. Olyan, ami a körzet igényeit is kielégíti.

Nézsán a mostoha körülmények ellenére él az igény az emberekben a művelődésre, szórakozásra, régi szellemi kincseink összegyűjtésére, őrzésére. Szarka Lajosné pedagógus, tiszteletdíjas művelődési otthon igazgató — művelődési ház nélkül.

— Fura tisztség ez — jegyzi meg. — Remélem, nem örökös állapotról van szó. Működik egy kórus a falu-

ban, amelynek híre egész Nógrádban, sőt országosan elterjedt. Magyar és szlovák népdalokat adnak elő, sikerrel szerepelnek az évenként megrendezett nógrádi nemzetiségi találkozón. A rádióban is hallottuk őket énekelni. Hetenként rendszeresen próbálnak az iskolában és újabb szlovák dalokat gyűjtenek. A felnőtt kórust az APÉSZ támogatja anyagilag, fizeti a tiszteletdíjat a kórusvezetőnek, a kórus szereplésének anyagi fedezetét is lehetővé teszi. A tervek között szerepel egy irodalmi színpad létrehozása, s egy népi táncszínpadot is szeretnének alakítani. Hiszen nemcsak a dalok, a táncok is érdekesek a megőrzésre. Vannak régi farsangi szokások, amelyek feloldozása különösen érdekes lehetne.

Mindez: terv. Egy tornaterem nem sok lehetőséget jelent. Jelenleg az „otthonalanság” a kulturális élet kibontakoztatásának legfőbb akadályai. A dalok, a népszokások azonban az emberek otthonában tovább élnek, a nagyszülők, szülők az unokáknak, gyerekeknek adják tovább azokat. Nem szárad még ki a forrás, amelynek tiszta vizét felfogják Nézsán. Gyűjtik a dalokat, őrzik a szokásokat, helyi hagyományokat, hogy majd a kedvezőbb lehetőségek idején gazdag anyaggal lépjenek nyilvánosság elé. E. s. hetenként próbál a kórus, szlovák és magyar dalok hangzanak fel.

T. E.

Stúdiótárlat

Úgy gondolom, hogy a stúdió most már nem kellene sokat beszéljünk. Inkább tenni kellene azért, hogy a sorok mielőbb rendeződjenek. Az elmúlt hónapokban éppen elég szó esett róla, talán kicsit több is a kelletténél. Úgy vélhetik, akik olvasták a cikket, hallgatták a megnyilatkozásokat, mintha a helyi kultúrpolitika egyik roppant alapvető dolgáról lenne szó. Nem így van. Az természetesen igaz, hogy a művelődési élet helyi munkáinak mindent komolyan kell venni, ami beletartozik ebbe a fogalomba, így — többek között — a stúdiót is. Azt hiszem, e vonatkozásban nem érheti szó a házuk táját.

Inkább ott történelmet némi mulasztás, hogy a képzőművészeti stúdió eredeti — és ma is érvényes — céljairól feledeztünk el néhányszor. Vagy nem voltunk elég következetesek a célok megvalósításában. Ezért aztán több felreértették időnként félremagyarázták a célokat, olyasmint kérve számon a stúdiótól, s a helyi kultúrpolitika irányítótól, ami — einézést a kifejezésért — más lapra tartozik!

Mi tartozik a stúdióra? Jelenlegi formájában hetedik éve működik, nyári művészteleppel, decemberi tárlattal. Elsőrendű célja, hogy közművelődési funkciót töltsön be. Tisztelekre méltó, szép cél ez. Munkások, pedagógusok, hivatalban dolgozók, diákok számára nyújt lehetőséget ahhoz, hogy szabad idejüket hasznosan, a képzőművészettel ismerkedve, időnként az alkotás ízeit kóstolva töltsék el. Amatőrökről van tehát szó, s ezt nem lebecsülésként, csupán tényként említem. A közművelődési szerephez tartozik továbbá még egy igen lényeges dolog. Nevezetesen az, hogy a stúdió tagjai szűkebb és tágabb környezetükben rendszeres írás-főmoldó tevékenységet folytatásnak, megismertessék család, baráti körben, munkahelyen az újabb képzőművészeti irányzatokat, a stílusokat — és így tovább. Természetesen, e tevékenység során saját munkáikat is megismertethetik közönségükkel, többek köz, e cél szolgálja a rendszeres évi kiállítások is.

A stúdióban különböző képzettségű, műveltségi szintű és tehetségű emberek, fiatalok és idősebbek dolgoznak. Nyilvánvaló, hogy évek hosszú során át olyan munkákat is lehetne az asztalra, amelyek alapján túlnöhetnek a stúdió keretén s, ha erre rászóljal-

nak, alaptagokká sőt a képzőművészek szövetsége területi szervezetének tagjaivá válhatnak. Akinek tehát egy-egy „szűkebb bizonyul Macedónia”, túllépheti annak határait, a sorompók nincsenek leeresztve. A stúdió másik célja éppen az, hogy a rendszeres alkotómunkán önképzésen keresztül lehetőséget nyújtson a mind magasabb szintű tevékenységre, s időnként tehetséges képzőművészeket bocsásson szárnyaira. Vigyázni kell azonban arra, hogy a két cél közül egyiket se abszolútizáljuk, ez utóbbit különösen ne, az pedig semmiképpen sem jó, ha a „minősítési” ki-ki maga végzi el — önmaga számára.

Az idei stúdiótárlat anyaga kevés. Sajnálatos, hogy többet távolmaradtak, munkáikkal, esetleg emelheték volna a kiállítás színvonalát, hozzájárulhattak volna többszínűségéhez. Persze, senki számára sem kötelező a részvétel s a most távolmaradtak más alkalommal újra jelentkezhetnek.

A kiállítás anyagát a Nép- művelési Intézet munkatársai és helyi képzőművészek szüritték. A kiállított képek, szobrok, grafikák adott színvonalat jelentenek, az összhang ennek ellenére kicsit egyhangú. Szabó Tamás és Szujó Zoltán munkái tetszetek a legjobban. Szabó Tamás márvánnyal dolgozott, portréit összefogottak stílusa közel áll a kiforrottsághoz. Portréikkal szerepel, finom ér-

zékenységgel, kevés eszközzel jut el a kifejezésig. Ezek a márványfejek szinte az egész kis területet összefogják egy-egy hangulatukkal. Szujó Zoltán rézkarcokkal, linómet- szetekkel jelentkezett. A Delirium a Záróra előtt, az Álom vagy az Űvöltő megközelítően hasonló életérzés kifejezésére törekszik, eredménnyel.

A stúdió Józsi bácsijának, Bajcsik Józsefnek János vitéz című rézdomborítása tet- szett jobban képeinel. Hrncsar József famunkáit ezúttal kevésnek érezzük. Óvári János olajképeinek szín- és forma- világa Pataki József eszköztárára emlékeztet, várjuk a kibontakozás útját. Kár, hogy többen csupán egy-egy kép- pel, metszettel szerepelnek (Leszenszky László, Sertő B. István, Kindl József stb.), így nem áll módunkban felmérni utóbbi időben végzett tevékenységüket.

Nem szólhattunk gazdag kiállításról, még az előző évhez képest sem. A tárlatot január 11-én Pásztón nyitják meg. S a stúdióknak még egy besze- tercebányai kiállítást is össze- keltené hoznia a vékonyka anyagból, viszonzásképpen az ottani amatőrök salgótarjáni tárlatáért. Nem tudom, hogyan sikerül? A szervezeti keretek melőbbi rendezése azonban bizonyára jó alap lesz ahhoz, hogy egy év múlva gazdagabb kiállításról ad- hassunk hírt, Dolgozni kell. És talán: kevesebbet beszélni.

Tóth Elemér

Iubileum

Emléktábla avatása Salgótarjánban

A Hazafias Népfront Salgótarjáni városi Bizottsága és a városi tanács emléktáblát helyez el a Kohász Művelődési Központ falán annak emlékére, hogy 1922. január 27-én ebben az épületben nyilvánították városi Salgótarján. Az avatóünnepségre január 28-án, délután kerül sor. Közreműködik a kohászzenekar, s kis irodalmi műsor is lesz.

A Magyar Nemzet a Palócföldről

A Magyar Nemzet tegnapi számában Folyóiratszeme- című rovatában — többek között — foglalkozik a Palócföld című folyóirat 1971. évi utolsó számával. A re- cenzor ezúttal dr. Horváth

Az avatóbeszédet Szabó Ferenc, a Hazafias Népfront vá- rosai titkára tartja. Az ünne- pesség után a Hazafias Népfront fogadást ad a művelődési köz- pontban. Az avatóünnepség része annak az ünnepségsoro- zatnak, melynek során Salgó- tarján városi nyilvánításá- nak 50. évfordulójára emléke- zünk.

István Útközben című cik- kéről szól. A rövid ismerte- tő a cikknek azokat a ré- szeit emeli ki, amelyekben a szerző a közművelődési intézményhálózat belső, strukturális gondjaival fog- lalkozik.

kihalgatáson bátor volt elő- hozni öfelségének a különös esetet.

A király, II. Agoston, az „erős”, (ha nem volna király akkor „vastagnak” nevezendő megütöközzel mondá:

—En Lubomirskytól nyer- tem az aranyakat. Járjon utána a dolgnak.

A rendőrfőnök, Nowogradszky Péter, mindjárt a palotából áthajtattat a barátjához Lubomirskyhoz, és ezer aranyat kért tőle kölcsön: hogy valami sürgős becsület- adóssága van.

Az rögtön kinyitotta a fi- ókját, és kiolvasta az ar- anyakat. Mire Nowogradszky elkezte azokat egyenként vizsgálni, pengetni, két kü- lön rakásra osztályozta.

— Hát ez mire való? — kérdezte a sztarosza.

— Hát csak elválasztom a hamisakat az igazaktól, hogy mikor aztán vissza kell ad- nom, tudjam, mennyi igazat és mennyi hamisat hozzak magammal.

— Ne beszélj bolondokat — nevetett a sztarosza.

— Eppen nem tréfálok — szólótt sőténen a rendőrfőnök. Az aranyak, amiket a király nyert el föllet tegnapelőtt, hamisak voltak egytől egyig.

A sztarosza elsápadt.

— Lehetséges-e? — dadogá. — Annymira bizonyos, hogy ime, ezeknek is mintegy két- harmada hamis pénz. Gon- dolj csak vissza rá, kitől kaptad!

(Folytatjuk)

VÉLEMÉNYÜNK AJÁNLATUNK

Igényes műsornapnak örvendhetünk pénteken a képer- nyő előtt, három program is számíthatott a széles körű ér- deklődésre.

A magyar történelmi múlt ritkán látható relikviái, tárgy emlékeit tárta elénk a most indult ismeretterjesztő sorozat, mely hazánk jelentősebb múzeumaiba kalauzol majd el bennünket időről időre. Ezúttal a Magyar Nemzeti Múzeumban tehetünk hasznos és érdekes sétát a tudós Kes- resztury Dezso, Dávid Katalin és Rapcsányi László oldalán.

Az esti főmóser az irodalom- és színházbarátoknak szolgált különleges „csemegével”: Shakespeare: Felsílt szer- telmese című vígjátékát élvezhették a bristoli Old Vic Színház előadásában. Ez a kitűnő együttes produkciójával szinte az egész világot bejárta, s az előadásról készült tévé- film alapján megállapíthatjuk: méltán aratott kirobbanó sikert. A vígjáték tévéfilmváltozatának sikeréhez viszont nem kis mértékben járult hozzá a magyar szinkronban Somogy- vári Rudolf, Mész Károly, Sinkó László, Ernyei Béla, Czi- gány Judit, Geley Kornél, Györi Iona, Földi Teri.

A műsornap befejező részében Miskolc és az északi or- szágérsz irodalmi folyóirata, a Napjaink szerkesztőgárdájá- val találkozhatunk, s megismerkedhetünk azokkal a sajtó- os gondokkal, melyeket az irodalom-szervező munkában egy kicsit magunkénak is érzünk. A riportfilm minden te- kintetben tanulságos és elgondolkodtató volt, több érdekes felvetésében pedig irányjelző is, merre keressük saját iro- dalmi vállalkozásunk, a Palócföld kibontakoztatásának lehet- ségeit.

Ma, szombaton érdeklődésre tarthat számot (17.05) a Michal úr kalandjai című, magyarul beszélő lengyel rövid- játékfilm-sorozat, majd (17.35) a Telesport jelentkezése. Az ó harca a mi harcunk címmel (18.45) összeállítást kapunk, Angela Davistról, a Magyar Televízió és az Interpress Stú- dió vállalkozásában. Színes fénykép... a főcíme az esti mű- sorban (20.05) látható, Bilicsi Tivadarról készült portréfilm- nek. Ezt (21.10) a Nászéjszaka című angol tévéfilm, majd éj- szakai előadásban (22.20—23.55) Az örök férj című NSZK film, Dosztojevszkij regényének filmváltozata követi.

(barna)

Meghasonlás

A srác, akitől szó van, tizen- négy esztendő, a legrosszabb kamaszokban. Sértődékeny, ér- zékeny, hol az egyik csap a kedve, hol meg sápadt a bú- bánattól. Mindezeket tetézi, hogy az új divatnak megfe- lelően, libegő haját hordott. Történet egyik nap, hogy az édesapja szigorúan ráparan- csolt:

— Édes fiam, délután fogod a cökmököt, és elmegy a borbélyhoz. Semmi könyörgés, semmi apellata. Nem fogok veled az egész város előtt szé- gyenkezni. Addig haza se gy- er, amíg nem lesz rendben a fejed. Megértted?

Itt már tényleg nem volt mit tenni. A srác nagy mor- gások között elvonult, hogy

eleget tegyen az apai ukáz- nak.

Este a család feltűnő cse- det talált a lakásban. Hallgat a magán, a gyerek mintha otthon se lenne. Melabusan je- küdt a diványon, haja alaposan megkopaszta. Meghasonlított annyit mondott:

— Teljesen kikészítettél, apu...

Később vízcsobogás hangzott a fürdőszobából. Szokatlanul hosszúan. Az apja benyt a fürdőszobába, és legnagyobb el- képedésére ott látja drága csemetéjét. A meleg vízes csap alá tartotta fejét, közben szor- gosan és módszeresen húzogat- ta a hajszálait. Abban a re- ményben, hátha úgy hamarabb megnő... —cs—

A televízió Indiában

1970. december 31-én Indiá- ban 24 833 tv-készülék tulaj- donos volt. Jelenleg Indiában egy tv-adó sugároz műsort Delhiből. A becslések szerint az adás körzetében élő lakos- ság igényeinek kielégítése cél- jából évi 30 000 tv-készülék gyártására van szükség. A ne- gyedik ötéves terv időszaká- ban Bombay-ban, Calcuttá- ban, Madrasban és Srinagar- ban tervezik televíziós állo- mások építését. Ezek üzembe helyezésével a tévékészülékek iránti belföldi kereslet várha- tóan évi 200 000 darabra nő.

Mikszáth Kálmán:

KÍSÉRTET LUBLÓN

9.

Igen, erre engedélyt csak a krakkói püspök adhat. Hát jól van, hadd menjen egy deputáció azonnal Krakába nagy eszű Szembek Mihály- hoz, hogy engedje meg a sir megnyitását s a halott megé- getését. Hadd komponáljon egy szép levelet Wilsinsky Ferenc- nek; az a legjobb pennájú

„Ugyanis a kísértettől való borzadás, amely az idő múlása folytán öregbedik, és mind nagyobb erőre kap, ar- ra kényszeríti az egész pol- gárságot, hol a pihenésre rendelt éjszakákat tegye nappallá — ámele a családja jelenség az ébereket sem kí- meli meg. És mint ahogy a hasonló jelenségek eredeti okozójának a síról való kiemelése (exhumálás) folyt- án el szoktak csitulni — miként a gyakorlat, úgy itt, mint a szomszédos községek- ben már annyiszor megmu- tatta nekünk — azonban helységünk lelkészenek az exhumálás nem áll hatalmá- ban — azért úgy véltük, hogy alázatosan kérjük Miel-

emberünk. Aztán hadd vigye a püspökhoz Maczko Jakab és Jozsefi János; mindkettő mes- tere az ékes szavaknak, kiké- rik azok még az agártul is annak a háját.

De addig is ki kell hall- gatni hit alatt a tanúkat, leg- főképpen pedig a szép Kasz- pereket; ő tudja a legjob- ban, aki együtt él vele, hogy kísértet-e vagy ember; a

tóságos és Főtisztelendő Ura- ságotat, miszerint engedély segítségével óhajtatunk be- teljesülhessen, és így meg- szabadulhassunk a további veszedelmektől — megígér- vén, hogy a gyakorlatban szokások jeleknek megbízot- tak által való előzetes kiviz-sgálásával mindeneket a kel- lő rendben fogunk végrehaj- tani. Addig is Meltóságos és Főtisztelendő Uraságotat él- téért és boldogulásáért Isten- hez könyörögve, maradjunk mélyeség tisztelettel és kö- telek engedelmességgel

Lubló városa peccsétjének helye alázatos és engedelmős szol- gái: a bíró az úlnokkal az egész község nevében.”